

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemanje za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemanje pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserter) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 4. junija 1897.

Politiški oddelek.

Pridi sv. Duh.

V dunajski zbornici poslancev vlada že dolgo časa največji nered. Liberalni in narodni Nemci sklenili so z nagajanjem prisiliti Badenija k odstopu, ker jih je razžalil z jezikovnimi naredbami. Pri vsaki seji je kak škandal. Levica s kričanjem, samostojnimi praznimi predlogi, z zahtevanjem glasovanj po imenih onemogočuje vsako redno delovanje.

Dogodki, ki se dogajajo v zbornici poslancev, so že v sramoto naši državi. Tudi v drugih državah se pripeti kak parlamentaren škandal, a stvar je z jednim dnem obravnana, pri nas pa že ti škandali cele tedne zadržujejo vsako redno delovanje. To delo pa uprizarjajo ljudje, katerim tudi na nemštvu ni dosti ležeče in kateri zlasti za nemškega kmeta še niso ničesar storili. Tako so preprečili sedaj z obstrukcijo, da se ne rešijo nekatere predloge, ki se tičejo podpore poškodovancem po toči.

Vodstvo vse te velike akcije imajo v rokah židovski liberalci, za katerimi stoji židovski kapital. Židom ni prav, da se je v zbornici poslancev osnovala večina, ki jim ne bode posebno naklonjena. Boje se, da se razmere tako zasučejo, da ne bodo več mogli z državo delati dobrih „gšeftov“. Zato bi pa radi židje onemogočili sedanjemu parlamentu in vladi.

Jezikovne naredbe so samo lepa pretveza za obstrukcijo. Seveda za tiste liberalce, ki so voljeni na kmetih in v mestih, a so zgubili zadnji čas mnogo priljubljenosti, je sedaj ugoden čas, da se zopet prikupijo volilcem s tem, da se pokažejo odločne zagovornike in branitelje nemštva. V obstrukciji je pa še posebno lahko se pokazati, kajti tudi najpriprostejši poslanec se izmisli kak prazen predlog ter zahteva, da se precej razpravlja. Če se precej njegovi želji ne ustreže, pa kriči kot divji o nasilnosti.

Iz vsega je vidno, da pri vsej obstrukciji gre samo za židovske koristi. Nemško prebivalstvo tega ne spoznava in podpira nemško liberalno politiko sebi v gmotno škodo. Nekateri narodni Nemci zlasti Steinwender so spoznali, za kaj se gre, a se več pomagati ne morejo. Kričali so sprva preveč proti jezikovnim naredbam, a sedaj se pa več umakniti ne morejo. Steinwender se je nekaj protivil obstrukciji, a je za to dobil rezek opomin od svojih volilcev.

Boj, ki se sedaj na Dunaju bije, ni v prvi vrsti boj mej slovanstvom in nemštvom, temveč boj za in proti židovstvu. Samo židje so znali tako napeljati, da so prisiljeni zanje se bojevati celo možje, ki so po prepričanju njih največji nasprotniki.

V jednom oziru je pa ta boj še jako dober. Liberalci so dosedaj vedno hoteli veljati za varuhe ustave. Ponašali so se, da je sedanja ustava njih delo. Sedaj, ko nimajo dosti upanja, da bi mogli uplivati na sklepe državnega zbora in jih vlada več ne podpira, pa skušajo s silo preprečiti ustavno delovanje državnega zbora. Iz tega je vidno, kolika je bila vrednost ustavovernost levičarske stranke. Ustavoverni so bili liberalci samo tako dolgo, kakor je jim to bilo v korist.

Žal, da moramo reči, da židovski liberalci svoje agitacije niso začeli brez uspeha. Če bi se danes razpisale nove volitve, bi utegnila ta stranka doseči kake nove mandate, zlasti od narodnih Nemcev. Ljudje ne znajo stvari dobro sprevideti in ne poznajo židovske zvižčnosti.

Boj proti jezikovnim naredbam bi ne bil tako hud, da niso češki poslanci pristopili novi večini. V tem slučaju bi bili liberalci igrali še vedno neko politično ulogo, tako so pa popolnoma peto kolo pri vozu. Grof Badeni pa tudi ni mogel ali ni hotel liberalcem pripomoči do kacega vpliva, od tod pa tako strašna jeza.

Že od nekdanj so židje radi sejali neslogo mej avstrijske narode, da so le sami lahko v kalnem ribarili. To dokazuje tudi sedaj in le obžalovati je, da ljudje večkrat ne spoznajo, da delujejo le za židovstvo.

V nedeljo praznujemo velik praznik, ko je naš Odršenik poslal apostolom sv. Duha, da jih je razsvetlil. Mi pri tej priliki prosimo Boga, da pošlje tudi avstrijskim narodom sv. Duha, da jih ne bode več motila slepa strast, temveč bodo mirno in dobro ves položaj presodili in se ne dali voditi od ljudij, ki jednako izsesavajo Nemce in Slovane. Pridi sv. Duh in razsvetli avstrijske politike v parlamentu in zunaj parlamenta, pa tudi vse avstrijske narode, da bodo spoznali spletke skupnega sovražnika in spoznavši svojo korist, podali si roke. Razmere sicer ne kažejo, da to spoznanje kmalu pride, a dogodkov tek pa mora odpreti prebivalstvu oči. Mi le prosimo sv. Duha, da se to kmalu zgodi.

Državni zbor — zaključen.

Škandali v zbornici poslancev postali so bili tako velikanski, da je vsakdo vedel, da tako dalje več ne pojde. Ti škandali so se zadnji čas bili še povečali, ko sta podpredsednik Abrahamovicz in Kramar nekoliko po svoje tolmačila zbornični poslovni red, da obstrukciji prideta do živega. To tolmačenje ni bilo kdo ve kako rušenje zakonov, nemški predsedniki, zlasti Chlumecky so si vse drugačne stvari še dovolili, a vendar jim levica ni ničesar očitala.

Ti dogodki v zbornici vladi niso bili po volji. Odkritosrčno pa moramo povedati, da vladi tudi adresa, kakor jo je sklenil odsek, ni ugajala in jej je bilo na tem, da se ne sklene. Vlada proti Čehom včasih malo rada se pobaha s federalizmom, a v resnici pa grof Badeni niti ne misli na federalistično preosnovo Avstrije.

Desnica se je ustavljala zaključenju zborovanja, dokler se adresa ne reši, a naposled se je pa udala. Samo stari Jaworski je izjavil v zadnji seji državnega zbora, da desnica ostane pri načelih svojega adresnega načrta, katera obsegajo priznanje zgodovinskih in samoupravnih pravic kraljestev in dežel, in zahteva, naj se pravično izvede ravnopravnost vseh narodov in se goji pravoverski čut in nramnost, in se skrbi s plodonosnim delom za gospodarsko in socijalno povzdigo vseh slojev prebivalstva. Sedaj se desnica odreče vsprejetju adrese, a držati se hoče programa v njej izrečenega, tudi v bodoče.

Zaključenje državnega zbora ni torej naperjeno le proti levici, temveč tudi proti desnici. Grofu Badeniju ni bilo nič prav po volji, da se je večina sestavila s popolnoma določenim programom proti volji ministerskega predsednika.

Taka večina seveda ni za vlado, ki ni izšla iz parlamenta, a je vendar ponosno izjavila, da hoče voditi. Dogodki v parlamentu so le preočitno kazali, kako je z vladnim vodstvom.

Levičarji so jako osupnjeni, da se je državni zbor zaključil. Mislili so, da se bode zborovanje samo odložilo, kakor je stara navada. Čitatelju moramo razložiti, razliko mej obema načinoma. Če se državni zbor samo

odloži, se potem kar nadaljujejo dela, ko se zopet snide. Če se pa zaključi, je s tem uničeno vse delo, katerega državni zbor ni dovršil. Predloge se morajo znova predlagati, predlogi znova staviti, celo predsedstvo in odseki se morajo znova voliti, ko se snide državni zbor. Iz tega je vidno, da že zaradi hitrega poslovanja ne kaže slednje leto zaključati državnega zbora.

Pri sedanjem zaključenju zaradi rednega delovanja ni bilo pomislekov. Državni zbor dosedaj razen volitev predsedstva in odsekov ni ničesa dejanskega storil. Drugi čas je potratil s praznimi nujnimi predlogi. Vzlic temu je grof Badeni moral imeti važne uzroke za zaključenje. Ti uzroki utegnejo biti naperjeni proti levici ali desnici.

Levičarji so posebno nevoljni na sedanje zbornično predsedstvo. Sedaj je sedanje predsedstvo zgubilo veljavo in lahko se voli novo. Prav lahko se zgodi, da bode vlada delala na to, da kak levičar pride v predsedstvo. Za nasprotnike jezikovnih naredeb je neugodno zaključenje. Z zaključenjem premine namreč prednost poslancev, da se ne smejo sodnjo zasledovati, brez dovoljenja državnega zbora, katero prednost poslanci obdrže pri odloženju zborovanja.

Schönererjanci in liberalci mislili so po leti uprizoriti veliko akcijo proti jezikovnim naredbam. Pod plaščem poslanske imunitete bi bili lahko brez skrbi zabavljali proti vladi in Čehom, a sedaj bodo gotovo mnogo previdnejši, ker ti ljudje niso posebno pogumni, ako je njih lastna koža v nevarnosti.

Kaj sedaj pride, nikdo ne ve. Misli se, da bo ob počitnicah se grof Badeni pogajal s strankami. Na katero stran se bodo gibala ta pogajanja, ne vemo, ker ima sedanja vlada dvojni Jannov obraz. Bodi kakor koli, večina mora biti na vse slučaje pripravljena.

Naravnost nam sovražne večine ne sestavi nobena vlada, ker je Poljakov in liberalcev za to premalo, vseh Nemcev pa nikdo ne spravi pod jeden klobuk. Vsaka se bode kmalu prepričala, da se proti Slovanom ne da vladati v Avstriji.

Politični pregled.

Učite se slovenski! — Če je verjeti časopisom, so bili italijanski poslanci primorski pri grofu Gleispachu in tožili, kako se njih življ na Primorskem zatira. Posebno so ga nekda ponižno prosili, naj vlada ne izda nobene jezikovne naredbe za Primorsko. Grof Gleispach pa razžaljenim italijanskim srcem ni mogel drugega svetovati, naj se uče slovenski. Ta novica se nam ne zdi povse verojetna in bi se zlasti ne vjemala z Gleispachovim dosedanjim postopanjem. Sicer se pa Slovenci še ne moremo veseliti, če je tudi novica resnična. Pri grofu Gleispachu je jako daleč od besed do dejanj. Sicer je pa verojetno, da so italijanski poslanci stvar zasukali in pretirali, naposled napravili iz muhe slona.

Državni zbor še dosedaj ni ničesar važnejšega rešil. Mnogo časa je potratil z nujnimi predlogi, katere stavijo dan za dnevom liberalci, narodni Nemci in socijalisti. Liberalci na vso moč nagajajo, da bi preprečili zborovanje, ako desnica ali vlada ne odjenja. Na vsak način hočejo, da vlada prekliče jezikovne naredbe ali pa odstopi. Vlada je v največji zadregi. Sedaj se je s tem pomagala, da je zaključila državnozbornsko zboro-